

PRAKTISCHE THEOSOFIE

een cursus in tien brieven

door

dr. G. S. ARUNDALE

4. Het zoeken naar geluk

1961

UITGEVERIJ THEOSOFISCHE VERENIGING, NED. AFD.
AMSTELDIJK 76 - AMSTERDAM-Z.

4. HET ZOEKEN NAAR GELUK

Waar mensen zijn, wordt naar geluk gezocht. Dit is een instinct, even algemeen als de mens en ouder; want het is de goddelijke drang van het afgescheiden zelf, dat streeft naar vereniging met het Ene Zelf. Overal, in elke richting, beweegt zich de gehele schepping in deze opwaartse en inwaartse aspiratie. De zon, die haar stralen door de ruimte zendt, de uitgestrekte oceaan met haar golven, de winden, die over het aardoppervlak gaan, de bomen in het woud, die hun armen omhoog strekken — alle zoeken zij het Zelf.

De rusteloosheid, die — hoe blind en onverstandig ook — de mens door elk ervaringsgebied drijft, is een reactie op die goddelijke ontevredenheid, die ontstaan is doordat de ziel afgescheiden is van het Ene Leven; zij is de cosmische drang naar vereniging en vervulling, dit streven naar vervolmaking en completering, dat aan het zoeken van de mens naar geluk ten grondslag ligt, terwijl hij in de uiterlijke vorm het innerlijke leven zoekt en naar het Zelf tast, dat Zegen is.

Aangezien elk menselijk wezen in een of andere vorm naar geluk zoekt, ligt het verschil niet in het zoeken, maar in het voorwerp, waardoor het geluk wordt gevonden. Hier volgt inderdaad de oude ziel de hoge en de jonge ziel de lage weg, maar — hoog of laag, oud of jong, het is het vermengen van het persoonlijke zelf met iets, dat daarboven uitgaat, wat geluk brengt, tijdelijk of blijvend. De musicus vergeet zijn armoede en leed in de muziek, die hij

schept, de kunstenaar verliest zichzelf in de vreugde van zijn werk, de natuurliefhebber verzinkt in de schoonheid der natuur, de minnaar wordt één met de beminde, de godsdienstig-devote transcendeert het zelf in een mystieke ervaring, de vrek verliest zich in het genot, dat zijn goudstukken hem verschaffen en de dronkaard gaat op in zijn drank. Elk genot, eenvoudig of gecompliceerd, edel of onedel, brengt geluk, omdat het een illusie verschaft van voltooiing of verheffing.

Leed ontstaat door het voorbijgaande

Waarom, vraagt ge, bestaan dan leed en verdriet? Er zal verdriet bestaan, zolang de vervulling afhankelijk is van voorbijgaande dingen. Uw geliefde sterft; heeft genoeg van u of veroorzaakt een desillusie; u verliest uw geld, de omstandigheden verhinderen u te genieten van de dingen, die u gewend was te doen; als musicus of kunstenaar is u niet meer bij machte, scheppend werk te verrichten, en uw hele wereld valt in stukken.

Het leven, dat zijn goddelijke eigenschappen door een stijgende serie vormen ontplooit, heeft in toenemende mate vormen nodig, die reageren op de zich ontwikkelende vermogens, zoals de vlinder aan de cocon ontsnapt. Eerst wordt het instrument, later de vorm van het leven een gevangenis. Maar daar het leven eeuwig en onvernietigbaar is, kan het niet lang gevangen blijven en het zal dus op zijn tijd de boeien slaken en vernietigen.

Terwijl uw karakter en uw geestelijke vermogens

groeien, wordt ook uw leven rijker en dieper en uw stoffelijke bezittingen, hen, die u liefhebt, uw idealen, de vormen, waarin u vroeger het geluk vond, moeten nu ook meer vruchtbaar worden om aan de behoeften van uw steeds toenemende leven te voldoen, als zij tenminste niet de geslaakte boeien van uw geluk zullen worden.

Bevrijd uzelf van de begrenzende vorm

Materiële bezittingen, huizen, auto's, mooie kleren, kunstwerken, concerten, schouwburgen, bioscopen — die eenmaal de middelen waren om uw trots te bevredigen of uw lege uren te vullen, moeten nu bijdragen tot de verfijning, de verfraaiing en het begrijpen van het leven. Maar ge moet vrij zijn, van hen los staan, niet in hen opgaan, zelfs als ge van ze geniet; u moet ze ondergeschikt maken aan uw eeuwig doel. Alleen dan zullen uw bezittingen uw leven nu verrijken, zoals ze eerder tot uw groei hebben bijgedragen. Zoals u materialen behoudt, zo moet ge ook geestelijk bezit, uw idealen, theorieën en overtuigingen behouden.

De liefde moet nu ook vrij worden; zij moet uitgaan boven de vernietigende invloed van jalouzie of niet beantwoorde liefde; zij moet omvattend zijn, niet bindend; een liefde, die de grillen, de zwakheden en de adeldom van de geliefde begrijpt; een liefde, die geworteld is in de eeuwige waarden van de geest, verheven boven de schade, die de tijd kan toebrengen, boven de vernietiging van de vorm of de desillusie, die door verzadiging wordt verkregen,

want „liefde is geen liefde, als zij verandert, wanneer de mogelijkheid daarvoor aanwezig is”.

Zelfs de geestelijke vormen en overtuigingen die u stap voor stap op uw onzekere weg hebben geleid, kunnen nu, nu uw geestelijk besef zich verdiept, een element van gevangenschap bevatten, als u de vormen voor het leven aanziet en afhankelijk van mensen, ceremonieën, rituelen, teneinde de realiteit van de eeuwige waarheden te handhaven. Dit is, omdat vormen die zonder leven of geest zijn, tenslotte door uw vertrouwdheid ermede en doordat zij zich herhalen, desillusies, geestelijke verdorring en verdriet tot gevolg hebben. Maar als u reageert op de grootheid en de adeldom van de individu of op de geestelijke kracht achter de vormen en ceremonies, dan kunt u hierdoor sneller de hogere regionen van uw bewustzijn betreden en een rijker en nuttiger leven leiden.

Hij, die op deze wijze in staat is, zich aan de beweging van het leven aan te passen, zal een zich zowel uiterlijk als innerlijk steeds vernieuwende wereld ontdekken, naarmate zijn afhankelijk-zijn van vormen plaats maakt voor geestelijk besef; terwijl voor hem, die statisch blijft, de vormen vast, het leven krampachtig en het geluk vluchtig worden, totdat het zich voortstuwende leven de vormen vernietigt, daardoor een leegte met zich brengt, en het verlangen om te begrijpen geboren worden en naarmate uw blik zich verruimt, zult u ontdekken, dat het geluk, dat van binnen-uit groeit, constanter wordt naarmate u uw doel bereikt — de harmonie van de uiterlijke mens en het innerlijke Zelf — en

naarmate u zich vollediger bewust wordt van de krachten van dit Zelf.

Hoe naderen wij het doel?

Maar hoe kan dit doel sneller bereikt worden — dat is de vraag zowel voor u als voor mij. Wij hebben gezien, dat het nodig is, de voertuigen waardoor het innerlijke Zelf zich moet uitdrukken, te zuiveren en te versterken. Maar wat zal dan de volgende stap zijn? Want er zijn er vele, die toch niet leiden naar het ware geluk, hoewel ze vriendelijk en goed, vrij van ondeugden en zwakheden zijn en rijk aan materiële schatten.

Een eerste vereist om het doel te bereiken is een oprecht verlangen in ons aan te kweken om alle ervaringen in het leven te begrijpen. Maar wij moeten dan ook streven naar dit begrijpen, niet naar een vlucht of een ontkenning. Want er zijn mensen, die een levensbeschouwing huldigen, die het bestaan van verdriet en lijden niet erkent en die mensen zijn gelukkig, zolang die ontkenning kan worden gehandhaafd. En er zijn ook mensen, die de feiten ontlopen, hoezeer ze zich ook aan hen opdringen, terwijl ze hun problemen hullen in het verlokkende waas van hun eigen begeerten. Ook zijn er mensen, die verzinken in onderdanige berusting en zelfmedelijden, of bittere berusting, hardheid en onverschilligheid. Maar hij, die zodoende het leven zelf ontkennt, zal tenslotte geconfronteerd worden met de strenge realiteiten, terwijl hij dan verdreven is van alle ontvluchtingsmogelijkheden door de constante

druk van zijn steeds elkaar opvolgende ervaringen.

Om te begrijpen, dus, moet u eerlijk naar begrip streven en u in de geest van elke ervaring inleven; u moet de les, die zij te leren heeft, leren en op intelligente wijze alle factoren van die ervaring benaderen met een onpersoonlijke vastheid van doel, een bereidheid om te veranderen, om te experimenteren. De Theosofie, die een ieder verantwoordelijk stelt voor zijn eigen levensomstandigheden, zal u helpen om de ervaringen te begrijpen, naarmate zij de wetten, waaraan de groei der mensheid gebonden is, uitlegt en de wil tot verandering versterkt, terwijl zij u tevens inspireert door u de glorie van uw bestemming te tonen.

Het tweevoudige pad van evolutie.

Deze bestemming (zoals alle bestemmingen van alle andere levensvormen) wordt bereikt door de vervolmaking van de vorm en de vervulling van het leven binnen die vorm, een tweevoudig proces, dat elke groei en evolutie doormaken en dat het middel vormt waarvan de goddelijke krachten in de mens gebruik maken om zich in zijn dagelijks leven te openbaren. De vervolmaking van de mens, de vorm, ligt in het volle besef van alle mogelijkheden van zijn stoffelijk, emotioneel, mentaal en geestelijk voertuig, terwijl de vervulling van de mens, het Zelf, ligt in het op elk moment aanwezig zijn van een innerlijk bewustzijn, in een begrijpen en doorzien van elke ervaring; want alle schoonheid, alle begrip is binnen het Zelf aanwezig en hij, die zich met het Zelf tracht te verenigen, hij, die tracht, de God in

zichzelf te verwezenlijken, moet zijn goddelijke mogelijkheden benutten.

Maar deze vervolmaking houdt door haar inherente eigenschap van beweging, vooruitgang in en vooruitgang vereist voortdurend nieuwe mogelijkheden, nieuwe ervaringen voor de ontwikkeling van deugden en eigenschappen. Vooruitgang maakt derhalve veranderingen, lijden, verdriet en vreugde noodzakelijk, opdat het hart, het verstand en het lichaam buigzaam worden en dus door het leven gebruikt kunnen worden. De wet van reïncarnatie of wedergeboorte verschaft deze nieuwe mogelijkheden, omdat de ziel in leven na leven op de stoffelijke wereld terugkeert, terwijl de ziel opnieuw tot nog niet verwerkte ervaringen gebracht wordt door de wet van Karma of actie en reactie. Dit zijn de twee grote wetten, die u voorthelpen op uw weg naar vervolmaking.

In welk stadium van groei ge ook moogt zijn — toch is op elk ogenblik de maximum zelfverwerking waartoe u op dat moment in staat bent, aanwezig; het uiterste, dat vervuld kan worden als u zich daarvan bewust bent: schoonheid, die ontdekt kan worden, vraagstukken, die kunnen worden begrepen, scheppende intelligentie, die kan worden vrijgemaakt en liefde, die ervaren kan worden.

De vervulling ligt in het bewustzijn en begrijpen van het leven, van het leed dat zuivert en verheft, en van de vreugde, die groter wordt en belevendigt. U kunt slechts de schoonheid van het leven kennen, als u zich bewust bent van de betekenis van alles, wat op elk voorbijgaand ogenblik vóór u ligt.

Evenwicht in de menselijke ontwikkeling

In dit, als in alle andere dingen, is evenwicht vereist: evenwicht in vooruitgang en vervulling, want vooruitgang zonder vervulling is van minder essentieel belang voor het leven en vervulling zonder vooruitgang wordt door onvolmaakte vormen gehinderd.

Dat de mensheid is vooruitgegaan, wordt bewezen door de mensheid op ieder niveau: de primitieve wilde: de man, die moordt, liegt en steelt; de man, die behept is met vooroordelen, bekrompenheid en egoïsme; de man, die zeer rein, krachtig en rechtvaardig is; de man, met een geestelijke visie en begrip, met medelijden en liefde. Deze allen leggen de weg af van onvolmaaktheid tot volmaaktheid, terwijl ze nu staan waar u eenmaal stond of waar u eenmaal in de toekomst zult komen.

En in elk stadium van die onvolkomenheid is de mens in staat, een deel van zijn goddelijke mogelijkheden te vervullen; de liefde van een moordenaar voor zijn vrouw en kind kan de vervulling van zijn hoogste liefde zijn, hoe ruw en onhandig ook uitgedrukt en hoe bekrompen ook; de egoïst vervult een deel van het goddelijke in hem door op schoonheid te reageren; wat ook de kwaliteit van de reactie moge zijn — als het de uiterste expressie van het uiterlijke zelf in zijn poging tot vereniging met het innerlijke Zelf is, is het leven tot die graad vervuld.

Maar vooruitgang houdt niet noodzakelijkerwijs vervulling in, want de vervulling kan belemmerd worden door de deugden en eigenschappen zelf, die

door de zelf-ontwikkeling worden verkregen of door de moeite, waarmee dit is geschied. De man, die zeer rein en krachtig is, wordt door zijn eigen deugden verraden als hij het begrip niet aan hen die zwakker zijn dan hijzelf, mededeelt. Hij, die de „zondaar” met gerechtvaardigde toorn uitwerpt, vervult geenszins de liefde en het medelijden van zijn Goddelijk Zelf, hoe ver hij ook gevorderd is op zijn ongelijke weg. Terwijl de zakenman verder en verder gaat naar steeds grotere volmaking in eenpuntigheid, moed, toewijding, helderheid van geest en oordeel en gehoorzaamheid aan zijn wil in de zucht naar geld of in de vreugde bij het opbouwen van zijn zaak, heeft hij dikwijls weinig tijd om die hogere gedachten en aspiraties te vervullen, die voor een ogenblik in zijn bewustzijn blijven steken, Terwijl hij geconcentreerd is op zijn werk en er in geabsorbeerd is, is hij blind voor de schoonheid, hij onderschat de waarde van vriendelijkheid en hij negeert het feit, dat hij anderen van dienst zou kunnen zijn, omdat hij niet denkt aan het leed en de vreugden van hen, die hem omringen.

Het leven van vervulling is dus veel rijker dan dat van vooruitgang, want vervulling verenigt het leven in een voortdurende waardering van alles, het grote zowel als het kleine, terwijl vooruitgang zonder vervulling maar al te vaak trots veroorzaakt over superioriteit, over bereikte resultaten, over verkregen geestelijk besef, zodat het leven gesplitst wordt. Maar hij, die voortdurend elke ervaring verwerkt, terwijl hij naar de vervolmaking toe groeit, komt dichter bij dat blijvende geluk, dat allen zoeken.

Realiseert u zich dus, dat het koningschap der vervulling en de vervolmaking van het leven voor u ligt! Door lijden, teleurstellingen en mislukkingen bereikt u volmaaktheid, zoals door geluk de vervulling ontstaat. Zodoende wordt het geluk een plicht, niet alleen maar filosofische kalmte of verkeerde bevestigingen, maar een diep, actief geluk, dat vrij staat van alles, dat schadelijk is voor het geluk in elke andere vorm van de grote broederschap van het leven. Want er is geen enkel waar geluk, dat gekocht wordt met het leed dat aan het leven om u heen werd toegebracht. Maar als u zelf vol geluk bent, wordt de stralende vreugde over alles in uw nabijheid uitgegoten en u wordt tot een ware zon die leven en licht en liefde uitstraalt.

„Gij zijt werkelijk als een weegschaal opgehangen tussen uw leed en uw vreugde. Slechts indien ge ledig zijt, staat gij stil en bent in evenwicht.”

KAHLIL GIBRAN.

Aanbevolen lectuur: „Het geheim van het geluk”, Irving Cooper; „Vrijmaking”, C. Jinarajadasa; „Redelijkheid van wedergeboorte”, A. E. Powell; „Een studie over Karma”, Annie Besant.

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

1 SEP. 2012